

Arto Papunen

KYLÄYHDISTYKSEN KIRJANPIDON ORGANISOINTI

Liiketalouden koulutusohjelma
taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2011

KYLÄYHDISTYKSEN KIRJANPIDON ORGANISOINTI

Papunen, Arto
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Elokuu 2011
Ohjaaja: Torpo, Tapani
Sivumäärä: 28
Liitteitä: 3

Asiasanat: kirjanpito, rekisteröimätön yhdistys, verotus

Tämä opinnäytetyö tutki yhdistyksien taloushallintoa, painottuen rekisteröimättömien yhdistysten kirjanpitoon. Opinnäytetyö laajeni koskemaan myös verotusta ja tilintarkastusta sekä yhdistystoiminnan organisointia.

Tutkimus oli kvalitatiivinen tutkimus ja eteni spiraalimenetelmällä käsitellen lyhyiden taloushallinnon teoriaosuuksien jälkeen vastaavia asioita käytännön tilanteissa. Case-yhdistyksenä oli paikallinen, rekisteröimätön kyläyhdistys. Sain yhdistyksen keskeneräisen kirjanpidon hoitaakseni. Osa tositteista puuttui ja tai ne olivat puutteellisia. Järjestelin materiaalin, suunnittelin tililuettelon sekä laadin kirjanpidot ja tilinpäätökset. Tuloslaskelmat ja taseet ovat opinnäytetyön liitteenä.

Yhdistysten kirjanpitolainsäädäntö on tiukkaa. Niinpä myös rekisteröimättömän yhdistyksen tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, vaikka se usein hoidetaan lainvastaisesti yhdenkertaisena. Liiketapahtumat kirjataan useimmiten maksuperusteella, mikä lain mukaan on mahdollista, mutta suoriteperustetta tulisi käyttää aina tilinpäätöksessä. Yhdistyksien kirjanpidon erityispiirteitä ovat esim. varsinaisen toiminnan tilien jako toimintokohtaisesti, varsinaisen ja varainhankinnan tilien erottaminen toisistaan sekä saatujen avustusten käsittely.

Yleensä verotus ei koske yhdistystä, jos ei ole elinkeinotoimintaa. Tosin nämä asiat kannattaa varmistaa. Opinnäytetyössä esitellään tulo-, arvonlisä-, kiinteistö- ja arpajaisverotusta. Kiinteistö- ja arpajaisverotus koskivat myös case-yhdistystä. Tilintarkastuksen osalta käsitellään tilintarkastuslain muutosta.

Pienissä yhdistyksissä pyritään välttämään byrokratiaa. Tämän vuoksi oikaistaan lainsäädännöllisissä vaatimuksissa ja keskitytään yhdistyksen toimintaan. Kustannuksissa ehkä säästetään, mutta samalla henkilövastuu ja riskit kasvavat.

Tutkimusaineistona oli paikallisen case-yhdistyksen kirjanpitomateriaali ja sitä tukevat haastattelut. Lähdemateriaaleina olivat lainsäädäntö, ammattikirjallisuus ja verkkomateriaali. Tutkimuksessa esitellään kaksi ilmaista Internetistä saatavaa kirjanpito-ohjelmaa.

ACCOUNTING ORGANIZATION IN VILLAGE ASSOCIATION

Papunen, Arto

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration

August 2011

Supervisor: Torpo, Tapani

Number of pages: 28

Appendices: 3

Key words: accounting, taxation, audit of accounting, different associations

This thesis handles accounting in village association of Ämmälä-Mattila. Before accounting was made poorly and too simply. And it was re-organized it. Accounting was only based on entries on the bank account. Because accounting was unfinished since 2007, researcher finished the missing financial statements during the research process. Some vouchers were disappeared or incomplete. Researcher planned a customized accounting scheme.

Research expanded to concern also the taxation of associations and audit of the accounting. Frame of reference was based on laws and literature about bookkeeping's theory, taxation and audit of accounts. Researcher searched out for bookkeeping-programs on the Internet and found two free and simple programs. In the thesis there is clarification on taxation of associations in Finnish tax administration. Taxation of associations is complex. Value added tax, business tax, property tax and lottery tax are examples of taxes that may concern associations.

There are examples on associations that have commissioned accounting company to do their accounting and financial statements. Also there are examples on associations that has a nominated member or members to do bookkeeping

SISÄLLYS

<u>1 JOHDANTO</u>	<u>1</u>
<u>2 YHDISTYKSEN MÄÄRITELMÄ</u>	<u>3</u>
2.1 Rekisteröimätön yhdistys.....	3
Rekisteröimättömät yhdistykset Yhdistyslaki 58 §	3
2.2 Yhdistyksen hallinto.....	5
2.3 Aatteellinen yhteisö.....	5
2.4 Yleishyödyllinen yhteisö.....	6
2.5 Taloudellinen yhteisö.....	7
2.6 Yhdistyksen perustaminen.....	8
<u>3 KIRJANPITO</u>	<u>9</u>
3.1 Liiketapahtumien kirjaaminen.....	11
3.2 Tilinpäätös ja toimintakertomus	16
Tilinpäätös ja toimintakertomus (30.12.2004/1304)	16
<u>4 YHDISTYKSIEN VEROTUS</u>	<u>18</u>
4.1 Tulovero	18
4.2 Arvonlisäverotus.....	19
4.3 Kiinteistövero.....	19
4.4 Arpajaisvero.....	21
<u>5 TILINTARKASTUS JA TOIMINNANTARKASTUS</u>	<u>23</u>
Yleiset säännökset.....	23
<u>6 KIRJANPITO-OHJELMAT</u>	<u>26</u>
<u>7 JOHTOPÄÄTÖKSET</u>	<u>27</u>
<u>LÄHTEET</u>	<u>29</u>

LIITTEET

TULOSLASKELMAKAAVA

TULOSLASKELMA

TASE

1 JOHDANTO

Suomessa on runsaasti yhdistyksiä. Opinnäytetyössäni oli tarkoituksena selvittää kirjanpitoa yhdistyksissä, erityisesti tässä tapauksessa kyläyhdistysten näkökulmasta. Yritin ottaa selville, mitä mahdollisia ongelmia yhdistyksille aiheutuu kirjanpidon ylläpitämisessä ja kuinka niistä yhdistykset selviävät. Omat ongelmansa tuo tilintarkastuslain muutokset, tilintarkastajista tulee toiminnantarkastajia.

Sain tehtäväksi hoitaa Ämmälä-Mattilan kylätoimikunnan kirjanpitoa ja suunnitella se nykyisten vaatimusten mukaiseksi. Kyseinen yhdistys on rekisteröimätön. Samalla tutkin yleisesti case-tapaukseen vaikuttavan ei-rekisteröityneen yhdistyksen velvoitteita. Tutkimusta varten etsin ensiksi helpon ja yksinkertaisen kirjanpito-ohjelman Internetistä.

Tutkimukseni on kvalitatiivista tutkimusta. Pohjana on kirjanpitolaki sovellettuna paikallisen yhdistyksen toimintoihin. Tutkimuksessani otetaan selvää myös muiden yhdistysten käytännön kirjanpidon toteuttamisesta. Tätä varten haastattelin muiden yhdistysten kirjanpidosta vastaavia sekä paikallisia tilitoimistoyrittäjiä.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada case-yhdistyksen kirjanpito esimerkilliselle pohjalle vuodelle 2007 ja siitä lähtien. Tutkimus on aineistolähtöinen case-tutkimus. Teoreettinen viitekehys on rakennettu tutkimuksen edetessä jatkuvassa dialogissa aineiston kanssa. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää Ämmälä-Mattilan kylätoimikunnan kirjanpitoa. Tutkimus laajeni koskemaan myös verotuksen ja tilintarkastuksen perusteita. Tutkimus oli ajankohtainen erityisesti tilintarkastuksen osalta, koska suurimmassa osassa yhdistyksiä muutetaan tilintarkastajat toiminnantarkastajiksi.

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunta sijaitsee Satakunnassa Karvian kunnan luoteisosassa. Yhdistyksen nimi on kylätoimikunta. Yleensä käytetään

rinnakkaisena kyläyhdistystä kylätoimikunnista. Kyläyhdistykseen kuuluu 80 taloutta. Se on toiminut vuodesta 1981 lähtien rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Se koostuu kolmesta kylästä Ämmälä, Kauhakorpi ja Urhoperä. Pieni naapurikylä Mattila yhdistettiin Ämmälän kylätoimikunnan yhteyteen noin 10 vuotta sitten. Kylätoimikunta on perustettu 23.4.1981

Kylätoimikunnan käytössä on kylätalo Sopukka sekä sen pihapiirissä oleva Hoviniminen piharakennus. Kylätoimikunnan suurimmat menot liittyvät kylätalon pidosta aiheutuneisiin kustannuksiin kuten vesi, vakuutus ja sähkömenoihin. Yhdistys on vuokrannut rakennuksen Ämmälän maamiesseuralta sadaksi vuodeksi, koska yhdistys ei olisi voinut ostaa sitä rekisteröimättömänä yhdistyksenä. Yhdistys on vuokralla kylätalossa nimellisellä yhden markan vuokralla.

Kylätoimikunta ylläpitää Pohjankankaan kupeessa olevassa entisessä soramontussa Lanttalaureen eräruokapalveluja. Tilauksesta on ryhmille saatavilla nuotiolla valmistettua ruokaa.

Tutkimustulokseni on huomioita yhdistyksen kirjanpidosta tulleisiin ongelmiin ja kehittämisehdotuksia yhdistykselle. Lopuksi tein yhteenvedon omasta oppimisestani sekä yhdistykselle tekemistäni kehittämisehdotuksista.

Päämateriaalina oli yhdistystoimintaa koskevat lait, kirjanpitolainsäädäntö ja tilintarkastuslaki. Verotuksen osalta materiaalia olivat tuloverolaki, kiinteistöverolaki ja arvonnisäverolaki. Haastattelin paria tilitoimistoyrittäjää. Kiinteistöveron otin esille case-yhdistyksen käyttämän kylätalon takia.

2 YHDISTYKSEN MÄÄRITELMÄ

Yhdistyslaki 1§

Yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen (L 26.5.1989/503).

Yhdistyslaki 2§ Soveltamisalan rajoitukset

Yhdistyksen tarkoituksena ei voi olla voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen siihen osalliselle eikä yhdistyksen tarkoitus tai toiminnan laatu muuten olla pääasiassa taloudellinen (L 26.5.1989/503).

Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena.

Ensimmäisessä kylätoimikunnan kokouksessa on päätetty, että toimitaan yhdistyslain puitteissa, vaikkei ollakaan rekisteröity yhdistys.

2.1 Rekisteröimätön yhdistys

Rekisteröimättömät yhdistykset Yhdistyslaki 58 §

Vastuu velvoitteista

Yhdistys, jota ei ole merkitty rekisteriin, ei voi saada nimiinsä oikeuksia tai tehdä sitoumuksia eikä kantaa tai vastata.

Rekisteröimättömän yhdistyksen puolesta tehdystä toimesta aiheutuneesta velvoitteesta vastaavat toimeen osallistuneet tai siitä päättäneet henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti. Yhdistyksen muut jäsenet eivät

vastaa henkilökohtaisesti sellaisesta velvoitteesta (L 26.5.1989/503).

Ämmälän-Mattilan kylätoimikunta kokee, että rekisteröityminen tuottaisi liikaa byrokratiaa. Lisäksi ongelmana olisi, että yhdistykseen pitäisi jokaisen erikseen liittyä ja pitää yllä jäsenrekisteriä. Tämä lisäisi työtä ja tekisi kylätoimikunnasta kovasti ”virallisen”. Pelätään, että kaikki kyläläiset eivät varmasti liittyisi kyläyhdistyksen jäseniksi. Kylätoimikunta ei näe, että rekisteröityminen olisi tarpeellista, koska kylässä on uinuvana Ämmälän Maamiesseura ry. Ämmälän-Mattilan kylätoimikunta toimii tavallaan tämän yhdistyksen alajaostona.

Virallisissa yhteyksissä, kuten Leader-hankkeita haettaessa käytetään Ämmälän Maamiesseuraa. Tämä on helppoa, koska kylätoiminnassa on mukana samoja ihmisiä kuin maamiesseurassa. (Koivujärvi-Viitala 2011.)

Yhdistyslaki 59 §

Yhdistyksen puolesta toimiminen

Rekisteröimätöntä yhdistystä koskevassa asiassa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sen puolesta voi toimia yhdistyksen tai sen hallituksen puheenjohtaja tai muu sen asioita hoitava. Tällaiselle henkilölle voidaan myös antaa yhdistykselle tarkoitettu tiedonanto, (L 26.5.1989/503).

Rekisteröinnin oikeusvaikutukset

Yhdistys voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona, jos se on rekisteröity siten kuin tässä laissa säädetään.

Rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista.

2.2 Yhdistyksen hallinto

Yhdistyslaki 35 §

Hallitus

Yhdistyksellä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. Hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty. Hallitus edustaa yhdistystä, (L26.5.1989/503).

Yhdistyksen hallinto on järjestetty järjestetty poikkeuksellisesti siten, että järjestetään avoimia kyläkokouksia, joissa päätetään yhteisistä asioista. Varsinaista hallitusta ei ole, mutta yhdistykselle on kokouksissa valittu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri, tiedotussihteeri, rahastonhoitaja ja tilintarkastaja. Tämä tarkoittaa, että jokainen kyläläinen tavallaan kuuluu hallitukseen.

Ensimmäisinä toimintavuosina toimittiin yhdistyslain mukaan, eli valittiin puheenjohtaja, sihteeri ja kylätoimikunnan jäsenet ja tilintarkastajat. Myöhemmin siirryttiin valitsemaan vain puheenjohtaja ja sihteeri, ja kaikki kyläläiset olivat tervetulleita kylätoimikunnan kokouksiin. Kyläkokouksissa on aina kerrottu kylätoimikunnan rahatilanne, ja investoinneista on aina sovittu yhdessä kokouksissa (esim. InvaPuuCee)

Yhdistyksellä ei ole lainkaan varsinaisia sääntöjä ja tällä on merkitystä mm. siten, ettei voida tehdä eroa varsinaisen toiminnan ja varainhankinnan välillä.

2.3 Aatteellinen yhteisö

Aatteellisiksi yhteisöiksi kutsutaan yhteisöjä, joiden tarkoituksena ei ole voiton tai muun välittömän taloudellisen ansion hankkiminen siihen osallisille ja joiden toiminta ei muuten pääasiallisesti ole taloudellista laatua. (Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätös. 2003, 9.)

Aatteellisten yhteisöjen tarkoituksena on toteuttaa niiden säännöissä mainittua aatteellista tehtävää tai toimintaa. Aatteellisia yhteisöjä voivat olla yhdistykset, osakeyhtiöt ja osuuskunnat.

Yhdistys voidaan merkitä yhdistysrekisteriin, jota pitää Patentti- ja rekisterihallitus. Rekisteröity yhdistys on itsenäinen oikeushenkilö, ja se voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia siten, että sen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista. Rekisteröimätön yhdistys sen sijaan ei voi saada nimiinsä oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Rekisteröimättömän yhdistyksen puolesta sitoutumuksesta vastaavat toimeen osallistuneet tai siitä päättäneet henkilökohtaisesti tai yhteisvastuullisesti. (Tomperi 2009, 123)

Yhdistyslaki määrää yhdistystoiminnan periaatteet. Laki ei sano, mitä yhdistyksen pitää tehdä, mutta se sanoo, millä tavalla yhdistys toimii lain mukaan oikein.

Laki ja yhdistyksen omat säännöt on tarkoitettu turvaamaan yhdistyksen jäsenten oikeuksia. Yhdistyksen on noudatettava lakia ja omia sääntöjään. Muuten se voi toimia juuri sillä tavalla kuin sen jäsenten enemmistö haluaa. (Ollikainen)

2.4 Yleishyödyllinen yhteisö

TVL 22 §:ssä määritellään yleishyödyllinen yhteisö. Yhteisöt määritellään TVL 3 §:ssä. Rekisteröimätön yhdistys ei ole yhteisö, eikä se siksi voi olla verotuksessa TVL 22 §:n mukainen yleishyödyllinen yhteisö. Rekisteröimätöntä yhdistystä pidetään verotuksessa yhtymänä, jonka tulo verotetaan sen osakkailta. Jos yhdistyksen tarkoituksena on kuitenkin rekisteröityä ja rekisteröinti on laitettu vireille ennen verovuoden päättymistä, voidaan tällaista rekisteröimätöntä yhdistystä pitää verotuksessa TVL 3 ja 22 §:n tarkoittamana yhteisönä.

Tuloverolain (TVL) 22.1 §:n mukaan yhteisö on yleishyödyllinen, jos

- se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä
- sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin

- se ei tuota toiminnallaan siihen osallisille taloudellista etua osinkona, voittoosuutena taikka kohtuullista suurempana palkkana tai muuna hyvityksenä.

Kaikkien TVL 22 §:ssä lueteltujen edellytysten tulee täytyä yhtäaikaaisesti, jotta yhteisöä voidaan pitää yleishyödyllisenä. Yhteisön sääntöjen on täytettävä pykälässä mainitut edellytykset ja yhteisön tosiasiallisen toiminnan tulee vastata sääntöjen mukaista tarkoitusta.

Jos yhteisö on sääntöjensä perusteella yleishyödyllinen, mutta tosiasiallinen toiminta ei vastaa sääntöjä, tehdään arviointi tosiasiallisen toiminnan eikä sääntöjen perusteella. Yleishyödyllisyysratkaisu on verovuosikohtainen ja koskee sitä verovuotta, jonka verotuksen toimittamisesta kulloinkin on kyse. Ratkaisua tehtäessä otetaan kuitenkin huomioon yhteisön toiminta useamman vuoden ajalta siten, ettei yleishyödyllisyysratkaisua tehdä ainoastaan yhden verovuoden tietojen perusteella verovelvollisen vahingoksi. Ratkaisu yleishyödyllisyydestä tehdään siten aina kokonaisarvioinnin perusteella. Lähtökohta on, että yhteisön status muuttuu yleishyödyllisestä ei-yleishyödylliseksi vain, jos yhteisön toiminnassa on tapahtunut olennaisia muutoksia.

2.5 Taloudellinen yhteisö

Yhteisö on taloudellinen yhdistys, jos sen tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen siihen osallistuville tai jonka tarkoitus tai toiminnan laatu muuten on pääasiassa taloudellinen. Yhdistyslaki ei koske näiden yhdistysten toimintaa vaan se perustuu yhdistystä perustettaessa sovittuihin toimintaperiaatteisiin tai erityislainsäädäntöön. Tällaisia yhdistyksiä ovat mm. metsänhoitoyhdistykset ja hypoteekkiyhdistykset.

(Käsitteet ja määritelmät, http://www.stat.fi/meta/kas/taloude_l_yhd.html)

2.6 Yhdistyksen perustaminen

Yhdistyksen voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä tai oikeustoimikelpoista yhteisöä. Luonnollisten henkilöiden täytyy olla vähintään 15 vuotta täytäneitä ja sääntöjen mukaisia äänioikeutettuja jäseniä. Säännökset koskevat rekisteröitäviä yhdistyksiä.

Ämmälän kylätoimikunta on perustettu 23.4.1981. Nimenmuutos on tapahtunut vuonna 2000 Ämmälä-Mattila kylätoimikunnaksi.

Yhdistyksen perustaminen maksaa 20-100 euron väliltä (<http://www.prh.fi/txt/fi/yhdistysrekisteri/hinnasto.html>)

3 KIRJANPITO

Kirjanpitolaki 1 §

Kirjanpitovelvollisuus

Jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitovelvollisia ovat kuitenkin aina:

5) yhdistys, asumisoikeusyhdistys ja muu sellainen yhteisö;

Yhdistyslaissa mainittu rekisteröimätön aatteellinen yhdistys on kirjanpitovelvollinen. Yhteisö on yleishyödyllinen, jos se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä, (KILA 1974/15)

Kirjanpidon tekoa varten sain kyläyhdistyksen rahastonhoitajalta pari kansiollista tositteita. Jaoin tositteet vielä erillisiin kansioihin joka vuodelle omansa. Kirjanpito oli tehty vuoteen 2006. Vuodelle 2007 oli tehty yhdistyksen päätilin perusteella Excel-taulukko, jossa mainittuna menot ja tulot. Lisäksi oli seuraavilta vuosilta tiliotteet ja tositteet

Kirjanpitolaki 2 §

Kahdenkertainen kirjanpito

Kirjanpitovelvollisen on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa, jollei jäljempänä tässä laissa toisin säädetä.

Kahdenkertainen kirjanpito tarkoittaa, että kirjaukset tehdään vähintään kahdelle tilille siten, että jokainen kirjaus menee tilien molemmille puolille ja debet- puolten Summa=kredit puolten Summa. Tässä yhdistyksessä oli käytetty ennen yhdenkertaista kirjanpitoa

Kirjanpitolaki 3 §

Hyvä kirjanpitolaki

Kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpitolakia.

Kylätoimikunnan puheenjohtaja ja sihteeri hoitivat maksuliikenteen. Sihteeri ja puheenjohtaja hakevat avustuksia tai muuta tukea.

Kirjanpitolaki 4 §

Tilikausi

Tilikausi on 12 kuukautta. Toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa taikka tilinpäätöksen ajankohtaa muutettaessa tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

Tilikausi voi olla myös eri kuin kalenterivuosi. Kuitenkin tämä on erittäin poikkeuksellista. Karvian yrityspalvelussa olevista asiakas-yhdistyksistä kaikilla on tilikautena kalenterivuosi. Käytännön kannalta kalenterivuosi on monesti selkein.

Kirjanpitolaki 10 §

Kirjanpitoaineiston säilytysaika

Kirjanpitoakirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä siten järjestettynä, että tietojenkäsittelyn suorittamista voidaan vaikeuksitta todeta.

Kirjanpitoaineistosta on säilytetty tuoreimmat kirjanpitäjän luona, vanhempien ollessa kylätalon arkistossa

3.1 Liiketapahtumien kirjaaminen

Kirjanpitolaki 2:1§

Liiketapahtumat

Kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät.

Kirjanpitolaki 2:6§

Liiketapahtumat on merkittävä kirjanpitoon siten, että kirjausten yhteys toisitteesta peruskirjanpitoon ja pääkirjanpitoon sekä pääkirjanpidosta 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun tuloslaskelmaan ja taseeseen on vaikeuksitta toteuttavissa.

Yhdistyksessä myöskään ei makseta palkkaa toiminnasta toimikunnan jäsenille.

Kirjanpitolaki 2:2 §

Kirjanpitotilit ja tililuettelo

Liiketapahtumat merkitään asian mukaan eri kirjanpitotileille. Jokainen tili on pidettävä jatkuvasti sisällöltään samana. Tilin sisältöä voidaan kuitenkin muuttaa toiminnan kehityksen, 2 momentissa tarkoitetun tililuettelon muutoksen tai muun erityisen syyn vuoksi.

Kirjanpitovelvollisella tulee olla kultakin tilikaudelta kirjanpitotileistä selkeä ja riittävästi eritelty luettelo, joka selittää tilien sisällön (*tililuettelo*).

Tililuetteloä tehdessä katsoin, mitä tuloja ja menoja kylätoiminnalla on ja tein omanlaisen tilikartan.

Koska sääntöjä ei ole ja ero varainhankinnan ja varsinaisen toiminnan välillä joutuu kirjanpidon takia tekemään niin, päätin, että varsinaista toimintaa on

pääosin yhdistyksen jäsenilleen pitämät tapahtumat ja retket, kun taas varainhankintaa tapahtumat, joissa myydään ulkopuolisille tavaroita tai palveluja.

Varainhankinnan kuluiksi määrittelin varainhankintaa varten ostetut elintarvikkeet ja muut tarvikkeet. Lisäksi jokavuotiset arpapalkintona olevat lahjakortit karvialaiseen liikkeeseen ryhmitin tähän ryhmään. Muut kulut olivat varsinaisen toiminnan kuluja. Mitään erikoisia menoja ja tuloja ei ollut, joten satunnaisiin eriin ei tullut kirjauksia. Tileille tuli vuosittain korkoja, jotka merkitsin korkotulojen kohtaan.

Pohdin ensin sopivaa tilikarttaa. Tappio-ohjelmassa oli valmiita tilikarttoja, mutta ne osoittautuivat tässä tapauksessa liian laajoiksi. Yhdistyksen kulujen ja menojen erillä loin oman tilinkartan kyläyhdistykselle. Haastattelemani Karvian yrityspalvelu käyttää pohjanaan yhdistysten tililuettelomallia. (Kaunisto 2010)

Kirjanpitolaki 2:3 §

Kirjaamisperusteet

Menon kirjaamisperusteena on tuotannon tekijän vastaanottaminen ja tulon kirjaamisperusteena suoritteiden luovuttaminen (*suoriteperuste*), jollei jäljempänä toisin säädetä.

Meno ja tulo saadaan kirjata myös maksuun perustuen (*maksuperuste*). Jos menot ja tulot kirjataan maksuperusteen mukaan, on ostovelat ja myyntisaamiset voitava jatkuvasti selvittää.

Avustukset esitetään tuloslaskelmassa niiden käyttötarkoituksen mukaan seuraavasti (KILA 24.11.1983/666 ja 28.4.1986/836)

-yleisesti yhteisön toimintaa varten saadut avustukset esitetään satunnaisten tuottojen ja kulujen jälkeen omana eränä.

-määrättyä toiminnan alaa varten saadut avustukset esitetään näkyvästi kyseisen toiminnan alan tuottona.

-vieraan pääoman korkoja varten saadut avustukset merkitään korkotulojen vähennykseksi.

-investointimenojen kattamiseen saatu avustus esitetään omana eränään yleisavustusten ryhmässä. Tämän jälkeen avustus voidaan menon siirtona kirjata investoinnin hankintamenon vähennykseksi. Tuloslaskelmassa investointiavustus ja sen siirto taseeseen esitetään omina erinään.

Kyseisellä yhdistyksellä oli avustuksena esimerkiksi PuuWC:n rakentamiseen liittyviä kustannuksia. Kunta oli kohdeavustuksella antanut rahaa tähän hankkeeseen.

Kirjanpidon yksinkertaistamiseksi valitsin maksuperusteisen kirjaamisperusteen.

Kirjanpitolaki 2:4 §

Kirjausjärjestys ja -ajankohta

Liiketapahtumat on kirjattava aikajärjestyksessä (*peruskirjanpito*) ja asiajärjestyksessä (*pääkirjanpito*).

Käteisellä rahalla suoritettavat maksut on kirjattava aikajärjestykseen viipymättä päiväkohtaisesti. Muut kirjaukset saadaan tehdä kuukausikohtaisesti tai muulla vastaavalla jaksotuksella neljän kuukauden kuluessa kalenterikuukauden tai jakson päättymisestä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kirjaukset saadaan tehdä pääkirjanpitoon yhdistelminä siten kuin kauppa- ja teollisuusministeriö tarkemmin päättää.

Yhdistyksellä on kaksi eri rahatiliä, käyttötili sekä kirjatiliksi sanottu tili. Kirjatili syntyi siten, että kyläläiset kokosivat ja julkaisivat oman kylähistorian kirjan, 400kpl - Myyntivoitto siirrettiin ns. kirjatilille odottamaan aikaa, jolloin tehdään kirjasta uusi painos. Näitä rahoja on muutaman kerran lainattu esim. leader-hankkeen pääomaksi, mutta rahat on palautettu tälle tilille takaisin. Kunta avustaa yhdistystä satunnaisesti erilaisilla avustuksilla. Yhdistyksen tulot tulevat pääsiäiskokoon yhteydessä olevista arpa-, makkara- ja kahvimyynnistä. Kesällä

yhdistys tarjoaa Karvia-Päivillä torikojullaan juotavaa ja syötävää. Sen lisäksi tarpeen mukaan on erilaisia tapahtumamyynnejä. Ei ole otettu huomioon tilivelkoja, myyntisaamisia, siirtosaamisia tai siirtovelkoja.

Kirjanpitolaki 2:5 §

Tosite

Kirjauksen on perustuttava päivättyyn ja numeroituun tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Jos peruskirjanpidosta ei ilmene eikä muutoinkaan ole selvää, miten liiketapahtuma on kirjattu, tositteessa on oltava merkintä käytetyistä tileistä.

Menotositteesta on käytävä selville vastaanotettu tuotannontekijä ja tulotositteesta luovutettu suorite. Tuotannontekijän vastaanottoajankohta ja suoritteen luovutusajankohta on voitava osoittaa tosittteen tai sen liitteen avulla taikka muutoin.

Tositteen, joka todentaa suoritettun maksun, tulee olla, mikäli se on mahdollista, maksun saajan tai maksun välittäneen rahalaitoksen tai muun vastaavan antama.

Milloin kirjauksen perusteeksi ei saada ulkopuolisen antamaa tositetta, kirjaus tulee todentaa kirjanpitovelvollisen itsensä laatiman ja asianmukaisesti varmennettun tosittteen avulla.

Oikaisu- ja siirtokirjauksen todentava tosite on asianmukaisesti varmennettava.

Laskuja ei ole sen kummemmin erikseen hyväksytyt - tilintarkastajat hoitivat sen homman. Palkanmaksua ei ole ollut. Pienet matkakorvaukset on maksettu käteiskassasta ennen sen viemistä pankkiin. Paikalla on aina ollut useampi henkilö kun esim. pääsiäiskokon käteiskassaa lasketaan. Tilanteessa sovitaan yhdessä käteiskassa saamiset, ilman kuittia kylläkin. Jatkossa pitäisi kuitenkin miettiä, että nämäkin erät olisivat kilomettikorvauksina kirjanpidossa. Kilometrikorvaukset kun ovat säädytyissä rajoissa verovapaita.

Ei ole nähty tarpeelliseksi hyväksyttää esim. sähkö-vakuutus ym. laskuja kun ne on kerta ollut pakko maksaa. Kylätoimikunnan rahavirta on kuitenkin aika pientä, ja sihteeri on hoitanut sen ilmaiseksi, excel-ohjelmallaan

Kirjanpitolaki 3:6

Laatimisaika

Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunnan tapauksessa tilinpäätökset olivat myöhässä vuosia. Tositteet oli säilytetty asianmukaisesti kansioon. Muutaman tositteen kohdalla piti kyläyhdistyksen rahastonhoitajalta kysyä, kuinka tässä on menetelty ja osalle piti tehdä vielä erillinen tosite. Muutama tosite oli hukassa ja niistä tehtiin myöhemmin selventävä tosite. Tiliotteista oli osa edellisen kirjanpitäjältä kadonnut, joita piti pankista kysellä jäkilkäteen. Jälkikäteen pyydytyistä tiliotteista joutui yhdistys maksamaan muutaman euron. Numeroin tositteet ja järjestin ne oikeaan järjestykseen kansioon.

Kirjanpitolaki 2:2§

Kirjanpitotilit ja tililuettelo

Kirjanpitovelvollisella tulee olla kultakin tilikaudelta kirjanpitotileistä selkeä ja riittävästi eritelty luettelo, joka selittää tilien sisällön (tililuettelo).

Useassa tuntemassani yhdistyksessä on kirjanpito ulkoistettu tilitoimistolle.

Karvian yrityspalvelussa palvellaan 10 yhdistystä kirjanpidon ylläpidossa. Muutamalle niistä tehdään myös palkanmaksua. Honkajoen tilipalvelussa on yksi yhdistys asiakkaana ja kirjanpito-ohjelmana käytetään Fivaldia.

Ennen opinnäytetyötä kirjanpito oli järjestetty pankkitilin mukaisiin kirjauksiin excel-taulukon yhdistyksen sihteerin tietokoneelle. Tämä oli yhdenkertaista kirjanpitoa, tilille tuli varoja sekä tililtä meni varoja. Yhdistyksellä ei ollut tapaa, kuinka yhdistyksen laskut hyväksytään.

3.2 Tilinpäätös ja toimintakertomus

Tilinpäätös ja toimintakertomus ([30.12.2004/1304](#))

Kirjanpitolaki 3:1§ ([30.12.2004/1304](#))

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältö

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää:

- 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan *taseen*;
- 2) tuloksen muodostumista kuvaavan *tuloslaskelman*;
- 4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot (*liitetiedot*).

Kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (*vertailutieto*).

Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

Toimintakertomus on nimensä mukaisesti kertomus yhteisön toiminnasta. Yhdistyksissä se laaditaan yleensä toiminnanaloittain siten, että se sisältää kertomuksen kunkin toiminnanalan toiminnasta, siitä miten aatteellista tarkoitusta on pystytty toteuttamaan sekä selostuksen yhteisön tulevaisuuden näkymistä.

Toimintakertomukseen sisällytettäviä tietoja voivat lisäksi olla myös esimerkiksi tiedot yhteisön hallituksesta, kokouksista ja toimihenkilöistä. Toimintakertomuksen kuuluu olennaisena osana myös kertomus yhteisön taloudesta, tuloksesta ja rahoituksesta toimintavuonna. (Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätös. 2003, 128)

Toimintakertomusta ei ole tehty Ämmälä-Mattilan kylätoimikunnassa, vaikka se tulisi tehdä.

Yhdistyksen tilinpäätöksen allekirjoittaa yhdistyksen hallitus sekä toiminnanjohtaja tai vastaava (Korkeamäki 2007, 121).

Yhdistyksen tilinpäätöksen on kirjoittanut kuitenkin pelkkä puheenjohtaja.

4 YHDISTYKSIEN VEROTUS

Kaikissa yhdistyksissä tulisi olla ainakin sen verran tietoa yhdistyksen verotuksesta, että tiedetään, milloin on kysyttävä neuvoa asiantuntijalta. Vähänkään epäselvissä tapauksissa on siis syytä kääntyä asiantuntijan puoleen tai käydä katsomassa verohallinnon sivuja Internetissä. Verottaja antaa neuvontaa myös puhelimitse. Tällainen ohje ei kuitenkaan sido verottajaa ja jälkiverot ovat siis mahdollisia, vaikka yhdistys olisikin toiminut näin saamiensa ohjeiden mukaisesti. (Loimu 2000, 167.)

Karvian yrityspalvelun haastattelussa kerrottiin, että verottaja on entistä tarkemmin puuttumassa yhdistysten verotukseen. Lisäksi heillä on muutama yhdistys, joka on alv-velvollinen.

4.1 Tulovero

Tuloverolaki 23§

Yleishyödyllisen yhteisön verovelvollisuus

Edellä 22 §:ssä tarkoitettu yleishyödyllinen yhteisö on verovelvollinen saamastaan elinkeinotulosta. Lisäksi se on verovelvollinen muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta kunnalle ja seurakunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan.

Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittavien yleishyödyllisten yhteisöjen vapauttamisesta tuloverosta säädetään erikseen.

Yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulona ei pidetä:

- 1) yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, urheilukilpailuista, tanssi- ja muista huvitilaisuuksista, tavarankeräyksestä ja muusta niihin verrattavasta toiminnasta eikä edellä mainittujen tilaisuuksien yhteydessä harjoitetusta tarjoilu-, myynti- ja muusta sellaisesta toiminnasta saatua tuloa;

Koska yhdistyksen tuotot ovat yhteisön toimintansa rahoittamiseksi järjestämistä arpajaisista, myyjäisistä, muista huvitilaisuuksista ja muusta niihin verrattavasta toiminnasta saatua tuloa ei tarvitse maksaa tuloveroa. Saaduilla varoilla ylläpidetään kyläyhdistyksen hallinnassa olevaa kylätaloa ja järjestetään virkistäytymisretkiä.

Verohallinnon sivulta löytyy veroilmoitus yhdistyksille.
<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=5981;263491>

4.2 Arvonlisäverotus

Vähäinen toiminta

Arvonlisäverolaki 3 § ([30.12.2003/1301](#))

Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 8 500 euroa, ellei häntä ole oman ilmoituksen perusteella merkitty verovelvolliseksi. Yhdistyksissä tuloverotus ja arvonlisäverotus kulkevat käsi kädessä

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunta ei ole alv-velvollinen. Yhdistys ei ole rekisteröitynyt, eikä sillä ole sääntöjä.

4.3 Kiinteistövero

Yleistä

Kiinteistövero on kiinteistön arvon perusteella kunnalle vuosittain suoritettava vero. Verosta on säädetty kiinteistöverolaissa (20.7.1992/654). Kiinteistövero koskee kaikkia kiinteistöjä lukuun ottamatta metsiä ja maatalousmaita. Verottomia ovat myös eräät yleiset alueet kuten kadut ja torit. Kiinteistövero menee

kiinteistön sijaintikunnalle.

Veron peruste ja määrä

Kiinteistövero maksuunpannaan kiinteistölle määrätyn verotusarvon perusteella. Vero on kunnanvaltuuston vahvistaman prosentin mukainen määrä kiinteistön edellisen vuoden verotusarvosta.

Kiinteistöveron perusteena käytetyt verotusarvot määrätään arvostamislain (1142/2005) mukaan.

Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti 0,00 - 1,35

Jos kunnanvaltuusto on määrännyt erillisen yleishyödyllisen yhteisön veroprosentin, sitä sovelletaan yleishyödyllisessä käytössä olevan rakennuksen lisäksi myös rakennuksen maapohjaan. (Verohallinnon ohje.)

Kiinteistöverolaki [10 §](#)

Rekisteröimättömän yhteisön lukuun hankitut kiinteistöt

Jos kiinteistö on hankittu perustettavan yhtiön tai muun rekisteröimättömän yhteisön lukuun, verovelvollinen on se, joka on kiinteistön hankkinut, kunnes omistusoikeus siirtyy asianomaiselle yhteisölle taikka muulle luovutuksensaajalle.

Kiinteistöverolaki 13 a § ([26.6.1998/476](#))

Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöveroprosentti

Poiketen siitä, mitä 11 §:ssä kiinteistöveroprosentin alarajasta säädetään, kunnanvaltuusto voi määrätä tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön omistaman rakennuksen ja sen maapohjan kiinteistöveroprosentin edellä säädettyä alhaisemmaksi, jos kiinteistöllä sijaitseva rakennus on pääasiallisesti yleisessä tai yleishyödyllisessä käytössä. Tässä pykälässä tarkoitetun kiinteistön kiinteistöveroprosentiksi

voidaan määrätä myös 0,00.

Kyseisessä tapauksessa kiinteistöveron maksaminen kuuluisi maamiesseturalle mutta Karvian kunnanvaltuusto ei peri vuonna 2011 yleishyödyllisiltä yhdistyksiltä kiinteistöveroa (Pöytäkirja 8/2010, Kunnanvaltuusto, Karvia)

4.4 Arpajaisvero

Yleistä arpajaisverosta

Arpajaisveroa suoritetaan valtiolle Suomessa toimeenpannuista arpajaisista. Arpajaisverovelvollinen on arpajaisten toimeenpanija. Jos toimeenpanijoita on useita, on kukin vastuussa veron koko määrästä.

Arpajaisveron määrä

Arpajaisveron suuruus on

- 10 % arpajaisten tuotosta yksinoikeudella toimeenpantavissa arpajaisissa,
- 9,5 % tuotosta totopeleissä,
- 1,5 % yleishyödyllisen yhteisön arpajaislain mukaan järjestämien tavara-arpajaisten ja arvauskilpailujen arpojen yhteenlasketusta toteutuneesta myyntihinnasta,
- 1,5 % tavaravoittoautomaattien käytettävänä pitämisestä saadusta tuotosta,
- 5 % bingopelissä jaettujen voittojen yhteenlasketusta arvosta, johon ei lueta uuteen peliin oikeuttavia voittoja sekä
- 30 % jaettujen voittojen yhteenlasketusta arvosta muissa arpajaisissa.

Tavara-arpajaisilla tarkoitetaan arpajaisia, joissa voi arpomisella tai muulla siihen rinnastettavalla sattumaan perustuvalla tavalla voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja.

Tässä tarkoitettuja maksullisia tavara-arpajaisia ja arvauskilpailuja saa järjestää vain yleishyödyllinen yhteisö arpajaislain mukaan. Jos tavara-arpajaisten tuotto on

alle 3 333,33 euroa, arpajaisveroa ei ole maksettava.

Muissa arpajaisissa arpajaisveron suuruus on 30 % jaettujen voittojen yhteenlasketusta arvosta. Jos jaettujen voittojen arvo on alle 166,66 euroa kalenterikuukaudessa, arpajaisveroa ei ole maksettava.

Vero maksetaan sentin tarkkuudella. Veroa ei ole maksettava, jos arpajaisveron määrä on vähemmän kuin 50 euroa kalenterikuukaudessa.

(Verohallinnon ohje)

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunnan arpajaisista saadut tulot ovat niin pieniä, ettei veroa tarvitse maksaa.

5 TILINTARKASTUS JA TOIMINNANTARKASTUS

Yhdistyslaki muuttui 1.9.2010. Muutos vaikutti yhdistysten tilintarkastukseen kaikilla niillä tilikausilla, jotka alkavat 1.9.2010 tai sen jälkeen.

Tilintarkastuslaki 1:1 §

Yleiset säännökset

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

- 1) kirjanpitolain [\(1336/1997\) 1 luvun 1 §:ssä](#) tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen; sekä
- 2) toimeen, joka muualla laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan 20–22, 26, 39–46, 49–50 ja 53–54 §:n säännöksiä.

Tilintarkastuslaki [2 §](#)

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *tilintarkastajalla* tämän lain 30 tai 31 §:n mukaisesti hyväksyttyä luonnollista henkilöä taikka 33 tai 34 §:n mukaisesti hyväksyttyä yhteisöä;
- 2) *KHT-tilintarkastajalla* Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymää tilintarkastajaa ja *KHT-yhteisöllä* mainitun lautakunnan hyväksymää tilintarkastusyhteisöä;
- 3) *HTM-tilintarkastajalla* kaupakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymää tilintarkastajaa ja *HTM-yhteisöllä* mainitun valiokunnan hyväksymää tilintarkastusyhteisöä;
- 4) *konsernilla* kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia; sekä

5) *julkisen kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä* yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu arvopaperimarkkinalain ([495/1989](#)) [1 luvun 3 §:ssä](#) tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ETA-valtio*) vastaavan kaupankäynnin kohteeksi.

Yhdistyslaki 38 a §

Toiminnantarkastus

Yhdistyksellä on oltava toiminnantarkastaja, jos yhdistyksellä ei ole tilintarkastajaa. Jos valitaan vain yksi toiminnantarkastaja, on lisäksi valittava varatoiminnantarkastaja, johon sovelletaan, mitä toiminnantarkastajasta säädetään.

Toiminnantarkastajan on oltava luonnollinen henkilö. Toiminnantarkastajalla on oltava sellainen taloudellisten ja oikeudellisten asioiden tuntemus kuin yhdistyksen toimintaan nähden on tarpeen tehtävän hoitamiseksi.

Toiminnantarkastajan on tarkastettava yhdistyksen talous ja hallinto yhdistyksen toiminnan edellyttämässä laajuudessa sekä annettava tarkastuksestaan kirjallinen toiminnantarkastuskertomus.

Käytännössä toiminnantarkastus eroaa varsinkin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen osalta olennaisesti tilintarkastuksesta muun muassa sen vuoksi, että toiminnantarkastajalta ei edellytetä laskentatoimen ja tilintarkastuksen opintoja, kokemusta ja tilintarkastustutkintoa eikä toiminnantarkastukseen sovelleta tilintarkastusta koskevia yksityiskohtaisia kansainvälisiä standardeja. Käytännössä yhdistyksen toiminnantarkastajan tehtävänä on ensisijassa arvioida yhdistyksen hallinnon järjestämistä, kirjanpidon ja tilinpäätöksen yleistä asianmukaisuutta, johdon saamien etuuksien ja lähipiiritoimien asianmukaisuutta sekä jäsenten yhdenvertaisen kohtelun toteutumista.

Tilit tarkastettiin vuosittain aina vuoteen 2006 asti. Vain yksi tilintarkastaja on valittu joka vuosi. Aiemman lain mukaan olisi pitänyt olla myös varatilintarkastaja. Seuraavaksi kylätoimikunta valitsee tilintarkastajan tilalle toiminnantarkastajan ja hänelle varahenkilön.

6 KIRJANPITO-OHJELMAT

Tappio on yksinkertainen, ilmainen, suomenkielinen kirjanpito-ohjelma <http://www.lahdenniemi.fi/jussi/tappio/>.

Tilitin on ilmainen kirjanpito-ohjelma Windows-, Linux- ja Mac OS X -käyttöjärjestelmille.

Ohjelman ominaisuuksia:

- Tulosteet: tilien saldot, tiliote, tuloslaskelma, tase, päiväkirja, pääkirja ja ALV-laskelma tileittäin
- Tulosteiden tallennus PDF-tiedostoksi
- Tositelajit
- Useita tilikarttamalleja

Molemmat ovat helppokäyttöisiä kirjanpidon ohjelmia, joiden käytön aloittamiseen pääsee melko helposti. Tilitin näistä on hieman monipuolisempi, mahdollistaen monipuolisemmat tulostusvaihtoehdot ja sisältäen tuloslaskelman ja taseen lisäksi tuloserittelyn, tase-erittelyn, tiliotteet, päiväkirjan ja pääkirjan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Pienen yhdistyksen kirjanpitoon riittää peruskirjanpidon hallinta. Jos kirjanpitotapahtumia on vähän, on vanha käsinkirjoitettu kirjanpito silti riittävää ja helppoa. Jos tapahtumia alkaa olla enemmän, on Internetistä saatavat ilmaiset kirjanpito-ohjelmat yksinkertaisia käyttää. Alan ulkopuolisten olisi hyvä tutustua kirjanpidon perusteisiin. Onko pienellä yhdistyksellä varaa ostaa kirjanpitopalvelut tilitoimistolta, jonka hintahaitari alkaa vähintään sadasta eurosta?

Toiminnantarkastaja on vielä uusi termi monille. Se kuitenkin selventää eron tilintarkastajan ja maallikkotarkastuksen välille. Vaikka laki vapauttaa yritykset tarvittaessa tilintarkastuksesta, on yhdistyksissä kuitenkin aina pakko valita toiminnantarkastaja tai tilintarkastaja. Tilintarkastajan valinta tulee kyseeseen vain erikoistapauksissa.

Verotus ei aiheuta ongelmia suurimmassa osassa yhdistyksiä. Varojen hankkiminen jäsenmaksuin, erilaisten asioiden myynti tai arpajaiset eivät aiheuta verojen maksua. Arpajaisveron alarajan ollessa melko korkealla, voisi arpajaisia järjestää useamminkin.

Rekisteröimätön yhdistys on ongelmatapaus, koska se ei voi saada nimiinsä oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Sitoumuksia tehneet tai päättäneet vastaavat rekisteröimättömän yhdistyksen puolesta henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti. Rekisteröimättömissä yhdistyksissä luotetaan paljon siihen, että asioissa pysytään aina ryhmän kesken sopimaan eikä pelätä, että riitatapauksissa se vastuu on yhdistyksen puolesta päätöksiä tehneellä. Avustusten hankkimisen kannalta rekisteröityminen olisi parempi vaihtoehto, vaikka toki kyseisen yhdistyksen tapauksessa rekisteröimättömästä muodosta ei ole ollut siihen vaikutusta.

Toimintakertomus ja toimintasuunnitelma koetaan liian byrokraattiseksi, kun kylätoimikunnan toiminta on vakioitunut tiettyihin toimintoihin. Uskon kuitenkin, että niitten tekeminen jatkossa voi olla mahdollista kylätoimikunnassa. Tehtäisiin vain joustava toimintasuunnitelman perusrunko, joka hyväksyttäisiin joka vuosi.

Toimintakertomuksessa on lyhyesti kylätoimikunnan toiminnot edelliseltä vuodelta.

Kylätoimikunnan erilainen hallinnon järjestäminen on koettu hyväksi tavaksi vaikka se tarkoittaa että kaikki kuuluvat hallitukseen, näin kaikilla on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon eikä ole kahtiajakoa hallitus ja muut. Kuitenkin valitaan puheenjohtaja ja sihteeri. Toki mikään ei estäisi, että hallitus olisi silti erikseen vaikka kokoonnuttaisiin yhdessä päättämään asioista.

Toiminnan selkeyttämiseksi olisi hyvä luoda säännöt. Koska kuitenkin on sanottu että toimitaan yhdistyslain mukaisesti mutta yhdistyslaki vaatii pitämään säännöt. Samalla varainhankinnan ja varsinaisen toiminnan selkeytys tulisi kirjanpitoon.

Kylätoimikunnan laskut tulisi hyväksyttää toisella jäsenellä. Samalla kulut tulisivat huomioiduksi paremmin ja ehkä esimerkiksi kynnys kilpailuttaa sähköyhtiöitä vähentyisi.

LÄHTEET

Henkilöhaastattelut:

Koivujärvi-Viitala, Iris-Maija. Haastattelut 20.8.2010 ja 25.3.2010.

Kaunisto, Eija. Karvian Yrityspalvelu. Haastattelu 8.4.2010.

Muut lähteet:

Korkeamäki, A.-M. 2007. Tilintarkastuksen perusteet. Helsinki: WSOYpro.

Kiinteistöverolaki 20.7.1992/654. Verkkoaineisto:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920654> , katsottu 22.02.2011

Kylähistoria. Ämmälä, Kauhakorpi Urhoperä kivikaudesta nykyaikaan. 1988.
Karvia: Ämmälän kylätoimikunta.

Käsitteet ja määritelmät. Tilastokeskus. Verkkoaineisto:
http://www.stat.fi/meta/kas/taloudel_yhd.html, katsottu 15.03.2011

Loimu, K. 2000. Yhdistystoiminnan käsikirja. Helsinki: WSOY.

Ojala, I. 2006. Yleishyödyllisen yhteisön tuloverotus. Verkkoaineisto:
<http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=9&artid=86&v=2006>,
katsottu 20.03.2011

Ollikainen, H. Yhdistystoiminnan opas. Työministeriö. Verkkoaineisto:
[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/E2286AC0BDABA611C22573A10047DACE/\\$file/yhdist_sel.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/E2286AC0BDABA611C22573A10047DACE/$file/yhdist_sel.pdf),
katsottu 20.03.2011

Pöytäkirja 8/2010. Kunnanvaltuusto, Karvia. Verkkoaineisto:

http://www.karvia.fi/paatoksenteke/doc/KV_2010/KV_15112010.pdf,

katsottu 20.03.2011.

Patentti ja –rekisterihallitus:Tilintarkastus ja toiminnan tarkastus. Verkkoaineisto:

http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistyslaki/lakimuutokset_20100901/toiminnan_tarkastus.html katsottu 2.2.2010

Tappio: Kirjanpito-ohjelma <http://www.lahdenniemi.fi/jussi/tappio/>

Tervalahdi Raimo, Honkajoen Tilipalvelu Oy. Henkilökohtainen tiedonanto: sähköposti 7.7.2010

Tilitin. Kirjanpito-ohjelma: <http://helineva.net/tilitin/>

Ladattu 23.02.2011.

Tomperi, S. 2009. Kehittyvä kirjanpito. Helsinki: Edita.

Tulovero 30.12.1992/1535. Verkkoaineisto:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

katsottu 23.02.2011

Verohallinnon ohje. Dnro 12/420/2011. Arpajaisvero. Verkkoaineisto:

<http://www.vero.fi/?>

[article=9788&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN](http://www.vero.fi/?article=9788&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN)

katsottu 21.02.2011

Veroilmoitus-lomake: Yhdistys ja säätiö. Verkkoaineisto:

<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=5981;263491>

katsottu 18.02.2011

Vero-ohje: Kiinteistövero. 2010. Verkkoaineisto:

<http://www.vero.fi/?>

[article=899&domain=VERO_MAIN&path=5,40&language=FIN](http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=5478;298999)

katsottu

20.02.2011

Verotusohje yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille. Dnro: 384/349/2007

<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=5478;298999>

katsottu 18.12.2010

Yhdistyksen perustaminen, Patentti- ja rekisterihallitus. Verkkoaineisto:

http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/yhdistys_perustaminen.html

katsottu 21.1.2011

Yhdistyksen ja säätiön tilinpäätös. 2003. Helsinki: KHT-Media

Aatteellisen yhteisön ja säätiön tuloslaskelma laaditaan seuraavan kaavan mukaan:

Varsinainen toiminta

1. Tuotot

2. Kulut

a) Henkilöstökulut

b) Poistot

c) Muut kulut

3. Tuotto-/Kulujäämä

Varainhankinta

4. Tuotot

5. Kulut

6. Tuotto-/Kulujäämä

Sijoitus- ja rahoitustoiminta

7. Tuotot

8. Kulut

9. Tuotto-/Kulujäämä

Satunnaiset erät

10. Satunnaiset tuotot

11. Satunnaiset kulut

12. Yleisavustukset

13. Tilikauden tulos

14. Tilinpäätössiirrot

a) Poistoeron muutos

b) Vapaaehtoisten varausten muutos

15. Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunta

Tuloslaskelma

	2007	2008
Varsinainen toiminta		
1. Tuotot	4425,00	168,00
2. Kulut	-7685,88	-2687,04
a) Henkilöstökulut		
b) Poistot		
c) Muut kulut		
3. Tuotto-/Kulujäämä	-3260,88	2519,04
Varainhankinta		
4. Tuotot	2654,90	3543,80
5. Kulut	-779,96	-935,56
6. Tuotto-/Kulujäämä	-1385,94	89,20
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
7. Tuotot	13,80	9,80
15. Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1372,14	99,00

Ämmälä-Mattilan kylätoimikunta

Tase

2007 2008

VASTAAVAA

Pysyvät vastaavat

Vaihtuvat vastaavat

Rahat ja pankkisaamiset	4431,11	4530,11
-------------------------	---------	---------

Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4431,11	4530,11
------------------------------	---------	---------

VASTATTAVAA

Oma Pääoma

Edellisten tilikausien voitto (tappio)	5803,25	4431,11
--	---------	---------

Tilikauden voitto (tappio)	-1372,14	99,00
----------------------------	----------	-------

Oma pääoma yhteensä	4431,11	4530,11
---------------------	---------	---------

Vastattavaa yhteensä	4431,11	4530,11
----------------------	---------	---------

